

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13404

MAYSES FAR KINDER

Avrom Kahan

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

רעדאקטאָר — ב. ס ט ע פ א נ ס ק י.
טעכנישער רעדאקטאָר — ג. פ ר י צ ק ע ר.
קאָרעקטאָר — ע. מ ע ל נ י ק א ו א.

פאפיר $108 \times 72 - \frac{1}{16} - 50$ קג. 13,4 דרוק-
בויגן. 1,09 דיסקאנט-אוטאָר-בויגן. טיראזש
 $1200 + 150$ עקז. סארלאג נומ. 127.
פֿוטע פאָליגראַמישע סאבריק גופקפ. קיעוו,
רויסער פלאצ 2a. באשט. 1024. באפולמ.
טון הויפטליט נומ. 2789. אָגעגעבן אין
יאז 1939 — 8. [V]. אונטערגעשריבן צום
דרוק 1939 — [V] 13.

ינטראַלע יודישע ביבליאָטעק
אין פּרענקאָוו

אינהאלט

דער שמיד און זײַן צײַכנ	3
דאָס בעסטע היסל	9
אריק און זײַן הינטל שאַריק	18

ווי איז שאריק, ווי ז'דאס הינטל?
ס'איז נאָכ פלינקער פון א ווינטל
איבער בערגל, ווי אַשאַטנ,
מיט פארכאפטן קורצן אַטעמ

דורכנ וועלדל דורכגעקראַכנ
צווישן זומפן, צווישן מאַכנ,

ווי די קלוגע קאמאנדירן
בעסטע, שטארקע טיילן פירן.
פירן זיי אינ ווייטן קריג,
פירן זיי צום גרויסן זיג.

מ'האַט דאָס הינטל גלייכ דערקענט
ווייל דאָס הינטל האָט פאקענטע,
ס'האַט געלאשטשעט זיכ, געלעקט
און געדרייט מיט קורצן עק.

און אינ גוט פאקאנטן וועג
זינען רויטע פאלד אוועק.
און דאָס שטעטעלע צוריק
אָפגעווינען אינעם קריג.

ליבע קינדער, ליבע לייענער,
שטעלט זיכ פאַר אליין, אליין נאָר,
וואָס ס'איז ווייטער דאָרט געשען,
ווען דאָס יינגל האָט דערווען
אונדזער מעכטיקע ארמיי.

וואָס פון סוינע איז געבליבן,
איז שוינ לאנג, ביז מיר, באשריבן
אינ דעם פּוכ פון פירגערקריג

אריק שפאנט און שפאנט און הינקט,
צו דעם הינטל ווינקט ער, ווינקט.
זאל עס אײלן, ס׳ווייסט אליין,
ווי די רויטע טיילן שטייען.

זאל עס לויפן דורכן טיכ,
און אהער זיי ברענגען גלייכ.
ס׳איז דאָס הינטל גלייכ אוועק
מיטן גוט פאקאנטן וועג.

אריק איז שוין איצט אין וואלד:
„אַט אהינצו, אַט דאָרט פאלד,
אַט אהינצו, אַט אהערצו,
עפעס דאכט זיכ, עפעס הערט זיכ.

דאָרטן הינטן רייטן רייטער,
דאָרטן אויפן ברענט א שייטער.“
און ער פירט זיי אזוי לאנג,
בין דער טאָג האָט שוין געצאנקט.

די דעניקינצעס זיי שרייען
און זיי שטורכען אימ אין זייט:
„אַי, דו אויסוורפ, ווי איז פייער?
צו די רויטע איז נאָך ווייט?“

— „זוכט אַט דאָרטן צווישן מאַכן,
אַט אהערצו, רירט זיכ, רירט.“
— וויזשע זינען מיר פארקראַכן?
וויזשע זינען מיר פארקראַכן?

ער וויל וויסן אונ ער שרייט,
צי די רויטע זיגען ווייט,
ער דארפ וויסן, ער מוז וויסן,
ער וואלט זיי דאָ גלייך צעריסן.

האַט דער גענעראל געהייסן
אונדזער יינגל געבן שמיץ.
שמייסט מען אימ מיט ריטער הייסע,
מיט די ציינ דאָס יינגל קריצט.

אונ דאָס יינגל ליגט אונ ליידט,
אונדזער יינגל ליגט אונ שווייגט.

נעמט דער גענעראל דאָס הינטל
בא אן אויער, בא א פיסל
אונ ער הייסט דאָס קליינע הינטל
טייקעפ אפן אָרט צעשיסן.

„ווארט נאָר!“ — רופט זיך אָן דאָס יי
קאמ ער רירט נאָר מיטן צינגל.

„איך וועל ווייזן אייך אונ פירן
צו די רויטע קאמאנדירן.
איך וועל ווייזן אייך דאָס אָרט —
לאַזט אונדז אָפּ, — אפּ ערנוואָרט!“

האַט מען אריקן געטריבן
אונ געהייסן גיין פאָרויס.
ס'איז דאָס הינטל ניט געפליבן,

זוכנ שיקערע אָפיצערנ,
נישטערנ, וווּ נאָר איר ווילט.
האַבנ זיי דערהערט, די הערנ,
ווי א הינטל עפעס בילט.

זעענ זיי: סע אמילט א יינגל,
אונ נאָכ אימ א הינטל לויפט.
איבער פלויטנ טוט ער שפרינגענ
צו דעם טיכל דורכנ הויפ.

האַט מענ גלייכ ארומגערינגלט
אונדזער פאָרל מיט א וואכ.
אונ דאָס הינטל אונ דאָס יינגל
צו דעם גענעראל געפראכט.

לאנגע וואַנצעס, גרויסער אויער
אונ א רויטע ברייטע נאָז,
ניט קיין מויל — א גאנצער טויער,
ניט קיין האָר, נאָר געלע גראַז.

אפן אקסל עפאָלעטנ,
בא דער זיט א שווערע שווערד,
עפעס מאַדנע שטיוולעטנ
פונ די קניעס ביז דער ערד.

קוקט דאָס יינגל, קוקט דאָס הינטל,
אָפיצערנ שטיינ פונהינטנ.
אונ סע שרייט דער גענעראל,
פול מיט קאס אונ פול מיט גאל:

און זיי קוקן נאָכ די רויטע,
און זיי בענקען שוין נאָכ זיי.
אויגן שיינע, קלאָר און לויטער
שפירן, קוקן נאָכ דער ריי.

סיגייען רויטע שטאַלצ אנטקעגן
די דעניקינצעס אינ שלאכט.
און די גאנצע, גאנצע געגנט
איז אצינדערט אפ דער וואכ.

בענק ניט, שאריק, בענק ניט, יינגל!
סוועט די ערד מיט זיגן קלינגען,
און זיכ אומקערן צוריק
וועלן רויטע פונעם קריג.

סיהאַט אינ שטעטעלע געטראָפן —
סיאיז דער סוינע אָנגעלאָפן
און געראפּעוועט, געטויט,
און געלאָזט אָן זאלצ, אָן פרויט.

שפּאנט אינ געסעלעכ אינ קליינע
גענעראל — ער שפּאנט און קוועלט,
ער פאגעגנט דאָרטן קיינעם,
גלייכ געשטאָרבן איז די וועלט.

ווערט אינ קאס און רויט ווי צונטער
דער „גערימטער“ גענעראל,
ער וועט שינדן, ער וועט צינדן,
בלוט וועט גיסן ווי א קוואל.

נאָכנ יינגל לויפט א הינטל
מיט א שווארצנ קורצנ עק.
נאָכנ הינטל לויפט א ווינטל,
לויפט עס איבער זיי דעם וועג.

אַט דאָס יינגל רופט מען אריק,
קליינ איז ער, נאָר זייער קלוג.
און זיין הינטל רופט מען שאריק,
עס פארשטייט שוין אויך גענוג.

לערנט ער דאָס הינטל סייכל,
לערנט שפרינגען דורכנ פלויט.
ווייסט דאָס הינטל גוט דעם צייכן,
וואָס איז ווייס און וואָס איז רויט.

ווען עס האָבנ רויטארמייער
אינעם שטעטעלע מארשירט,
האָט דאָס יינגעלע אינצווייען
מיט זיין הינטעלע שפאצירט.

קלייבט מען זיך צונויף א פינטל
און מע וויצלט זיך, מע שפאסט,
מיט דעם יינגל און דעם הינטל
איז געוועזן פול די גאס.

מונטער־פריילעכע ארמייער
זינען גיך אוועק אין שלאכט.
אריק מיט דעם הינטל שטייען
בלייבן אומעטיק באַם שליאַכ.

אריק און זיין הינטל שא

בא א טיכל, בא א קליינעם
קניען ווערפעס אינ דער קיל.
און עס דאכט זיכ, אז זיי וויינען,
אז זיי קלאַגן אינדערשטיל.

צו דעם טיכל זעט מען לויפן
אַפּט א יינגעלע אפ גיכ,
איבער פלויטן, איבער הויפן

גייט ארויס דער קירזשנער ניסן
צו דער זון, וואָס העלט און קוועלט,
ס'ווייל דער קירזשנער אויך געניסן
פון דער גרויסער שיינער וועלט.

זעט ער: פונעם וואלד דעם ווייטן
פאָרן הויכע, שלאנקע רייטער,
מיט א שווערד בא לינקער זייט
אפ א פערד זיין זיאמע רייט.

זיאמע קריכט אראָפּ פון זאָטל,
כאפט ארומ דעם טאטן צארט.
אכ, ווי שיינ ער איז, געראַטן,
רויטארמייעריש און שטארק.

אפן קאָפּ בא אימ א שיינע
א בודיאָנאָווקע זיך זיצט,
און דעם קירזשנער קלעמט אפ וויינען,
יענעם הוט — אינ דר'ערד א שמיצ.

און דער זון — ער לאכט: „געענדיקט,
טרייב פון זיך דעם אומעט, טרייב.
די בודיאָנאָווקע אפ שטענדיק
אפ דער גאנצער וועלט פארבלֶבט“.

ווידער רוישט דער שליאכ און ציטערט,
ציטערט אויך דעם קירזשנערס טיר.
אוי, ס'איז שלעכט און, אוי, ס'איז ביטער,
וואָס־זשע טוט זיך הינטער איר:

עמעצ ברעכט זי, ברעכט דאָס פענצטער:
„האַסט ניט עפענענ געוואָלט!“
א דעניקינישער עלטסטער,
עפּאָלעטנ, ווי פונ גאָלד.

קרעכצט דער קירזשנער: „וויי מיר, וויי מיר“
„שטיל זאָל זיין, כאַליערע דו,
נעמ א נאָדל, נעמ און ניי מיר,
נעמ א מאָס און מעסט מיר צו.“

אפּן הימל פינקלענ שטערנ,
און דער עלטסטער איז שוינ ווייט.
ניסן האלט אינ איבערקערנ .
יענעם הוט אפּ לינקער זייט.

ווערט א דאשעק בא דעם היטל,
און א דענעק מיט א קאנט, —
ניט קיין היטל, נאָר א ביטל
ציטערט אינעם קירזשנערס האנט.

זיצט און נייט און זיצט און ווארט
נאָכ א טאָג און נאָכ א נאכט,
נאָכ א שאָ און נאָכ א שאָ —
דער דעניקיניעצ נישטאָ.

און זײַן קאַפּ איז הויל און נאקעט.
עפעס שרײַט ער „יא“ און „נײַן“,
און ער מעקעט, און ער קראקעט,
אז א הוט זאָל גלײַכ אימ זײַן.

איצטער איז דער דײַטש פארנומען,
ער מוז אײַלן, ער דארפ גײַן.
שפעטער, שפעטער וועט ער קומען,
זאָל א הוט א גרײטע שטיין.

און דעם הוט אפ אופצונײַען
מיט א שײנעם בלויען קאנט
נעמט דעם יאָלעם איבערדרייען
אונדזער קירושנער אינ דער האנט.

שטעלט ער אופ א הויכע דענעק,
צוגעפּוצט און צוגעגלאנצט,
ניט קײַן הוט — נאָר א ווארעניק —
נעם און גײַ מיט אימ א טאנצ.

זיצט און קלאפט און שטעפט און פּר
ס'איז אוועק שוין א מעסלעס, —
ניט קײַן דײַטש מיט „יא“ און „נײַן“,
קײַנער קומט גאָר ניט ארײַן.

איז פארבליבן אויך דאָס היטל,
און דער מײַסטער ווארט און ווארט.
פונ די בײַמער נעמט זיך שיטן
בלאט און צווייג, וואָס ווערט פארדא

„דו, אזעלכער, מאכ אָן לעכער
א פאפאכע שנעל און גיכ,
מיט א טשיפעק, ווי א בעכער,
פיזנ גארטל, פיז די שיכ“.

אפ צו מאכן א פאפאכע
דארפ מען האָבן גוטן ציג.
אָבער מאכ — מוז מען מאכן,
און עס גייט אפגיכ די צייט.

קערט ער איבער יענעם יאַלעם,
וואָס געמאכט פאר היידאמאק.
„א מאפאַלע טרעפן זאָל אימ!“
און ער גייט מיט קנאק און טשאק.

זיצט און ארבעט, גייט און ווארט,
זיצט א טאָג און זיצט א נאכט.
זיצט א נאכט און שוויצט א טאָג —
דער פעטלייראָועצ ניטא...
—

צאָקן קאָפּיטעס און צאָקן,
און מע שיסט, מע שרייט, מע שאלט,
לויפן פערד און מענטש דערשראָקן,
מע אנטלויפט אינ טיפן וואלד.

קומט אריין א שווערער, זאטער,
קומט אריין א געלער דייטש.
גראָב איז ער און סוקעוואטע,
און זמן האָט — אַ סנאל טון היינט

שטעלט אריין זיך א געזונטער
היידאמאק מיט שווערד אינ האנט,
און זיין פאָנעם רויט, ווי צונטער,
ניסן פלאס און שטומ — א וואנט.

„הער נאָר, דו, אזאָאזוינער,
זאָל מיר זיין א יאַלעם גרייט!“
סיאיז שוין גאָר א ווילער קוינע...
נאָר דער קירזשנער נייט און נייט.

ער פארנוצט די לעצטע סכּוירע,
ביז פארנאכט מוז פארטיק זיין.
זיצט דער קירזשנער אין איין מוירע,
לעשט אין לעמפל זיך די שיינ.

אופגעשטעלט א הויכנ יאַלעם
מיט א רויטן, הויכנ שפיצ.
„א מאפאָלע טרעפן זאָל אימ“
טראכט דער קירזשנער און ער זיצט...

זיצט א נאכט און זיצט א טאָג,
און דער היידאמאק ניטאָ...

און באגינען האָנען קרייען,
פּיפּט א קאלטער, נאסער ווינט.
בא דער טיר מיט ביקסן שטייען
די פעטליוראָוועס, ווי הינט.

אינער שטייט שוין און ער קוועלט,
אינער שרייט שוין און ער שצלט.

עפשער ווילט איר, קינדער, וויסן —
 אָט דעם קירושנער רופט מען ניסן.
 ער איז דאר און שוואַכ, און קליין,
 אינ זיין מויל צוויי היפשע ציינ,
 אינ זיין פערדל — האָר געציילטע,
 אָפגעהריזעט און פארגעלטע.

לעבט זיך אָט דער קירושנער ניסן
 העט פארוקט פאם לאנגן שליאכ.
 עסן עסט ער גאָר אפיסל,
 דארפן דארפן ער גאָר אסאך.

ער באנייט דאָס גאנצע שטעטל —
 נייט ער אידל, נייט ער גראָב,
 נייט היטלען און קאשקעטן,
 ס'איז געווענדט אפ וועלכען קאָפּ.

און באגלייך מיט אימ צוזאמען,
 אונטער איינ צעקרומטן דאך,
 וווינט זיין זון, דער דריסטער זיאמע,
 ער נייט אויכעט טאָג ווי נאכט.

בירגערקריג, — אזויפיל טויטע
 אינ דער געגנט, אפן שליאכ,
 זיאמע אוועק איז צו די רויטע
 אינ דעם לעצטן גרויסן שלאכט.

אוי, ס'איז שלעכט און, אוי, ס'איז ביטער
 עמעץ קלאפט מיט קאס אינ טיר!
 ניסן כאפט א שטארקן ציטער,

דאָס בעסטע היטל

לעבט א קירושנער אינ א שטעטל,
פא דעם שליאכ זײַן שטיבל שטייט.
א צעשרויפטער טיש, א פעטל —
זיצט דער קירושנער, נייט אונ נייט.

אונ זײַן שטוב איז אַנגעהויקערט —
פאלט, ווי שיקער, פונ די פיס;
פול מיט אומעט אונ מיט גרויקייט,
קאלט אונ אומעטיק אונ וויסט.

אונדזער שמיד איז אלץ נאָכ שמיד.
ניט לעמ שטעטל יארמאָלינעצ
שטייט זײַן קוזניע, ווי א גענעצ:
אינ קאַלווירט, וואָס וואקסט אונ בליט,
שמידט ער איצט זײַן גליק אונ שמידט.

נאָר ס'האָט אויסגעשמידט באהאלטן
אין די פֿידקאָוועס דער אלטער
אָט אזא מינ צייכנ פלינק,
מע זאָל טרעפֿן זייער גרינג,
ווי סע טוט א שפאנ דאָס פערד —
סײַ אפֿ שניי און סײַ אפֿ דרײַערד.
— און אָט איצט, — רופט איינער אויס, —
קומט דיר פאר דיין מי א דאנק.
זיכ פארמאָסטן מיט א פויסט
און אין שלײַפֿ דעם שמיד דערלאנגט.
אופגעזעצט זיכ און אוועק
שטעלן צייכנס אפֿן וועג...
איז אזוי דער רויטארמייער
צו צומ שמיד אפֿ זײַן געשרײַ
און האָט אָנגעהויבן גײַן
לויטן צייכנ אפֿן שניי,
אזוי לאנג און אזוי ווייט,
ווי די באנדע הוליעט, שרײַט.
האָט זיכ אויסגעקערעוועט באלד
איבער פעלדער, דורכנ וואלד,
אונדזער דרייסטער רויטארמייער
צוריק אין טייל, ווי זײַנע שטייען.
און איכ דארפֿ שוין ניט פאשרײַבן,
ווי די רויטע קאָנען טרײַבן,
קאָנען שלאָגן פעסט און שטארק
אלע סאָנימ אינעם קארק.
שטעלט זיכ פאָר נאָר אפֿ א רעגע,
וואָס געפליבן איז פֿונ זיי,
ווייל אפֿ אלע, אלע וועגן
דאָס געזונט די רויטארמייער

קיינער קומט צו אימ ניט שמידן,
ניט קיינ פערד און ניט קיינ שליטן —
מ'איז אוועק פעטליורען שלאָגן,
מ'איז אוועק פעטליורען יאָגן,
ווייט פאריאָגן די פאנדיטן.
איינמאָל צווישן טאָג און נאכט
שטייט דער שמיד אזוי פארטראכט.
ווי ער טוט אזוי א קוק: עס שפאנט
איינער מיט א פיקס אינ האנט.
ס'האָט דער שמיד דערפרייט זיך זייער
ס'איז געווען א רויטארמייער,
און פארפונדן איז זיין קאָפּ,
און ער האלט דעם קאָפּ אראָפּ.
גיכ דעם גאסט ארײַנגעלאָזן,
און א פייער פאלד צעפלאָזן.
טאנצן פונקען אינדערהייכ.
עס געדויערט ניט קיינ דעגע,
ווערט געפוירן א געלעגער —
ווארעם, אָנגענעם און ווייכ.
רויטארמייער שלאָפט און רוט —
איצט איז ער באוואָרנט גוט.
פלוצעם האָט דערהערט דער שמיד
לעם דער קוזניע שווערע טריט.
איז דער שמיד ארויס אינ דרויסן —
שטייען צווייען — ביזע, גרויסע:
— שמיד די פערד אונדז אונטער פלינגן
ס'זאָל זיי זיין צו לויפן גרינג,
ווייל מיר דארפן ביז באגינען
ערגעצ פונעם טויט אנטרינען.
האָט געמוזט דער שמיד פאלד שמידן,
ווייל דער קאס פא די פאנדיטן
האָט גיט אופגעהערט צו זינגן.

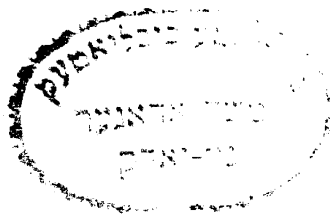

דער שמיד און זיינ צייכן

לעמ דעם שטעטל יארמאלינעצ
 שטייט א קוזניע, ווי א גענעצ,
 ס'ארבעט דאָרט אַן אלטער שמיד,
 א געזונטער שטארקער ייד.
 און די האָרנע איז פארלאָשן,
 און קיין ארבעט אפּ קיין גראַשן.

און פֿאַר אַ פּאַרעם אַרבעט
 און פֿאַר אַ פּאַרעם אַרבעט

געמעליג און הילע — מ. רויטמאן.

אוראָמ קאהאנ

סעס פאר קינדער

צונענפאראלע יודישע פיפליאטעס
אין פריענט ארמיו

מעלוקע־פארלאג

אר די נאציאנאלע מינדערהייטן אינו אומער

קאהאנ